

Ergenlikte Saplantılı İnternet Kullanımının Anababa ve Ergenlerin Bildirimine Dayalı Olarak İncelenmesi¹

Examining Compulsive Internet Use of Adolescents Based on Adolescents' and Parents' Reports

Yalçın Özdemir, Adnan Menderes Üniversitesi, yalcin.ozdemir@adu.edu.com
Yaşar Kuzucu, Adnan Menderes Üniversitesi, yasarkuzucu@adu.edu.tr
Şerife Ak, Adnan Menderes Üniversitesi, serife.ak@adu.edu.tr

ÖZ. Bu çalışmada anababa katılımı, internet kullanımına yönelik anababalık stilleri (kontrol ve iletişim) ve ergenlerde saplantılı internet kullanımı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Araştırmaya 14-17 yaşları arasındaki 142 (52 erkek ve 90 kız) ergen ve onların anne ve babaları katılmıştır. Anababa katılımı ölçeği, internet kullanımına yönelik anababa tutumları ölçeği ve saplantılı internet kullanımı ölçeği hem ergenler hem de anne babaları tarafından doldurulmuştur. Sonuçlar anababa katılımı ve internet kullanımına yönelik anababalık stillerinin ergenlerde saplantılı internet kullanımı ile olumsuz ilişkili olduğunu göstermiştir. Çoklu regresyon analizi sonuçları ayrıca, baba katılımı ve anne kontrolünün ergenlerde saplantılı internet kullanımının anlamlı yordayıcısı olduğunu ortaya koymuştur. Önleme programları için öneriler tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anababa Katılımı, İnternet Kullanımına Yönelik Anababalık Stilleri, Saplantılı İnternet Kullanımı

ABSTRACT. This study examined the relationships between parental involvement, parenting styles on the internet using and compulsive internet use of adolescents. Participants of the study were 142 adolescents (52 boys, 90 girls) and their mothers and fathers. Parental involvement scale, parenting style for internet using scale and compulsive internet using scale was administered to both adolescents and their mothers and fathers. Results indicated that parental involvement, parental control and communication for internet using was negatively correlated with compulsive internet use. Hierarchical regression analyses provided evidence that paternal involvement and maternal control for internet using were significant predictors of the compulsive internet use of adolescents. Implications for intervention programs are discussed.

Keywords. Parental Involvement, Parenting Styles on Internet Using, Compulsive Internet Use.

SUMMARY

Purpose and Ssignificance: In some individuals excessive pattern of Internet use was associated with significant negative consequences leading to the emergence of the concept of "Internet addiction" or "compulsive internet use". Current data about Internet use of children indicates that most children use internet at home. This shows the critical role of parents in their childrens' Internet usage. Previous studies adressed the need for safe use of internet to protect risky behaviors about Internet using. So the main purpose of the present study was to explore the relationships between internet parenting styles, parental involvement and compulsive internet use of adolescents.

Methods: In the present study, we involved high school students and parents of these students enrolled in the ninth through eleventh grade. All students and their parents were from randomly chosen schools of a small size city in Turkey. The scales namely "The Internet Parenting Style Instrument", "The Parental Involvement Scale and "The Compulsive Internet Use Scale" were administered to the both adolescents and to their parents. So this is a multi-informant study. Participants of the study was 142 adolecents (52 boys, 90 girls) and their mothers and fathers. The scales were administered to the adolescents at their schools, for parents adolescents took the scales to the home and returned back.

¹ Present Study was Supprted by Adnan Menderes University Scientific Research Projects Numbered as EĞF-13003.

Results: The results show significant negative correlations between parent–child communication about internet using, parental involvement and compulsive internet use of adolescents. Further, while mothers’ control of adolescents’ internet using was significantly and negatively correlated with compulsive internet use of adolescents, fathers’ control was not significantly correlated. Interestingly, paternal involvement was significantly and negatively correlated with compulsive internet use of adolescents, but not maternal involvement.

Discussion and Conclusion: The results of the present study support and enhance earlier findings that parenting styles and parent involvement is related to the child’s behavior. Correlational analysis indicated that parental involvement and internet parenting styles (parental control and communication) correlated negatively with compulsive internet use of adolescents. Hierarchical regression analyses provided evidence that paternal involvement and maternal control for internet using were significant predictors of the compulsive internet use of adolescents. In general findings showed that higher paternal involvement and higher maternal control associated with lower compulsive internet use of adolescents. In the present study the direction of the association could not be examined, since no longitudinal data were available. These findings may be able to inform parents about their roles on internet behaviors of their children. Also present findings might contribute to better establishment of parenting strategies for childrens’ healthy use of internet.

GİRİŞ

Son yıllarda bir yandan internet kullanımı hızla yaygınlaşırken, diğer yandan da internet bağımlılığı ya da saplantılı internet kullanımı (Captan, 2010; Huang, 2010; Saville, Gisbert, Kopp & Telesco, 2010) gibi internet kullanımına yönelik kimi sorunların da yaygınlaştığı gözlenmektedir. Önceleri internet bağımlılığı dürtü kontrolü sorunu (Young, 1998) olarak ele alınırken, daha sonra kendini kontrol güçlüğü ve teknolojinin yıkıcı kullanımı (Young 2009) boyutları tanımlanmaya başlanmıştır. Shaw ve Black (2008) internet bağımlılığının saplantılı kullanımı ve internet kullanımı konusunda kontrol güçlüğü olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Caplan (2010) saplantılı internet kullanımının sorunlu internet kullanımının temel bileşeni olduğunu ileri sürmektedir.

Birçok çalışmada saplantılı internet kullanımının depresyon, düşük benlik saygısı, utangaçlık, sosyal fobi, dürtüsellik ve yalnızlık gibi değişkenlerle ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Billieux ve diğ., 2011; Ceyhan & Ceyhan, 2008; Engelberg & Sjoberg, 2004; Nichols & Nicki, 2004). Çok hızlı iletişim olanağı sağlayan internet uygulamaları hem kullanıcılar için pekiştirici değeri taşımakta hem de bağımlılık riskini artırmaktadır (Van den Eijnden, Meerkerk, Vermulst, Spijkerman, & Engels, 2008). Özellikle de isteklerin ertelenmesinde güçlük yaşandığı ergenlik dönemi saplantılı kullanım geliştirmeye yatkınlık oluşturmaktadır. Çocukların ve ergenlerin internet kullanımı açısından çeşitli risklere karşı açık oldukları konusunun, araştırmalarda sıklıkla ele alınan önemli bir problem olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, kimi araştırmalar internetin siber kurban olma (Valcke, Schellens, Van Keer, & Gerarts, 2007), pornografi, şiddete maruz kalma (Fleming, Greentree, Cocotti-Muller, Elias, & Morrison, 2006) ve internet bağımlılığı (Young, 1998) gibi riskleri barındırdığını göstermektedir. Belirtilen bu ve benzeri riskler açısından ailelerin farkındalık düzeylerinin yüksek olmaması (Livingstone & Bober, 2004) risklerin ortadan kalkmasını zorlaştırmaktadır. Yurt dışında yapılan kimi çalışmalar çocukların büyük çoğunluğunun (%91) interneti evde kullandıklarını göstermektedir (Lee & Chae, 2007). Nitekim son zamanlarda gerçekleştirilen bazı çalışmalarda da çocukların internet kullanımı konusunda ailelerin rolüne, özellikle de anababalık stillerinin önemine dikkat çekildiği görülmektedir (Rosen, Cheever, & Carrier, 2008; Valcke, Bonte, De Wever, & Rots, 2010).

Anababalık Stilleri

Anababa çocuk arasındaki ilişkilerin niteliğinin, insan gelişiminin her alanını etkilediği açıktır. Çocukların kişilik gelişimine katkıda bulunan değişkenleri belirlemek ve anlamak amacıyla yapılan çalışmalarda, anne ve baba etkisinin önemli bir çalışma konusu olarak öne çıktığı

gözlenmektedir (Kağıtçıbaşı, Sunar & Bekman, 2001). Anababalık stillerinin çocuk gelişimi üzerindeki rol ve önemine dikkat çeken Darling ve Steinberg (1993), anababalık stillerini; “çocuğa iletilen tutumların toplamı ve anababa amaçlarının ve davranışlarının yansıtıldığı duygusal ortam olarak nitelendirmektedir (s.488). Stillerin oluşumunda belirleyici bir rolü bulunan ana baba tutumlarını ise; (a) anababanın toplumsallaştırma amaçlarını ve değerlerini, (b) anababa çocuk ilişkisinin niteliğini (örn. sıcak, tepkisel, düşmanca, reddedici gibi) ifade eden bir kavram olarak anlamak gerektiğini belirtmektedirler.

Anababalık stillerini genel olarak; anababa kontrolü ve anababa ilgisi/yakınlığı olmak üzere iki temel boyutta ele alan yazarlar, bunlardan anne baba kontrolünün anababanın çocuğu toplumsallaştırmak (Darling & Steinberg, 1993), ya da çocuğu topluma hazırlamak istemesi (Durbin, Darling, Steinberg, & Brown, 1993) anlamına geldiğine işaret etmektedirler. Amato ve Fowler (2002) ise, aile kontrolünü (izleme) çocuğun davranışlarına, etkinliklerine danışmanlık etmek, çocukların okulu ve akran ilişkileri konusunda haberdar olmak ve aile ve toplum kurallarına uymalarını sağlamak olarak tanımlamaktadırlar. Anababa ilgisi/yakınlığı ise, çocuğun bireyselliğinin kabul edilmesi (Darling & Steinberg, 1993) ya da bireyselliğin ve öz düzenlemenin desteklenmesi, çocuğun özel gereksinimlerinin farkında olunması (Baumrind,1991) olarak tanımlamaktadır.

Anababa kontrolü ve ilgisi kavramlarını internet kullanımına yönelik anababa davranışları açısından değerlendirdiğimizde, anababa kontrolü rehberlik etme, bazı internet davranışlarını sonlandırma ve internet kullanımı ile ilgili kurallar koymayı içermekteyken, anababa ilgisi/yakınlığı internet kullanımı konusunda çocuklarla iletişim kurma ve onları desteklemeyi tanımlamaktadır (Valcke ve diğ., 2010).

İnternet Kullanımına Yönelik Anababalık Stilleri

Anababalık stillerinin çocuğun internet kullanımı ve sonuçları üzerine olan etkileri konusunda yapılan çalışmalar, bu konuda kontrol ve ilgi/yakınlık gibi anababa davranışlarının koruyucu bir etmen olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmalar anababaların çocukları internet kullanırken onların yanında bulunarak (Eastin, Greenberg & Hofschire, 2006), filtreleme programları kullanarak ya da internetteki geçmiş kullanımları kontrol ederek (Mitchell ve diğ., 2005) ve interneti kullanma zamanı ile ilgili kurallar koyarak (Valcke ve diğ., 2010) çocuklarını kontrol etmeye çalıştıklarını göstermektedir. Anababa ilgisi/yakınlığı ile ilişkili olarak, bazı çalışmalarda çocukların internet kullanımı ile ilgili ailelerine soru sorabilecekleri ortam sağlamaya işaret edilmektedir (Fleming ve diğ., 2006). Ayrıca, interneti güvenli kullanma konusunda anababa çocuk arasındaki açık iletişimin önemine (Youn, 2008) ve ailenin çocuğu ile birlikte internette olmasına ya da çocuğuna girebileceği siteler konusunda önerilerde bulunmasının olumlu sonuçlarına vurgu yapılmaktadır (Lee & Chae, 2007).

Çocukların internet kullanımında anababanın rolü üzerine yapılan çalışmalarda genellikle anababanın kontrolü (Livingstone, 2007; Lwin, Stanaland, & Miyazaki, 2008) ve desteği (Grossbart, McConnell-Hughes, Pryor, & Yost, 2002) üzerine odaklanılmıştır. Bazı çalışmalar her iki anababalık davranışının önemine vurgu yapmaktadır (Eastin ve diğ., 2006; Rosen, 2008). Diğer yandan, ergenlik dönemindeki katılımcılarla yapılan çalışmalarda internet kullanımı konusunda çocukla iletişim kurmak gibi aktif anababalık davranışlarının ergenlerin internet kullanımını sınırlandırmaktan ve kural koymaktan daha etkili olduğu gösterilmiştir (Nathanson, 2002; Nathanson & Cantor, 2000). İçeriğe ve internet kullanımının potansiyel risklerine ilişkin anababa ergen arasındaki iletişimin etkili olduğu başka çalışmalarda da vurgulanmıştır (Holtz & Appel, 2011; Lee & Chae, 2007). Anababa çocuğunun internet kullanımını her zaman kontrol edemeyebilir, ancak bu sonuçlara göre anababayla çocuk arasındaki internet kullanımına yönelik iletişim çocuğun internette olumlu şekilde yararlanma olasılığını artırdığı gibi internet kullanımının getireceği risklere karşı da koruyucu olabilir. Bu görüşü destekleyen çalışmalardan birinde, olumlu anababa ergen iletişiminin saplantılı internet kullanımı ile olumsuz ilişki gösterdiği ortaya konmuştur (Van Den Eijnden, Spijkerman, Vermulst, Van Rooij, & Engels, 2010).

İnternet kullanımı konusunda, anababa ve çocuk arasındaki iletişimin anababanın çocuk üzerindeki kontrolünden daha etkili olduğunu gösteren bu bulguların yanısıra, kontrol

yöntemlerinin (aktif düzenleme, sınırlandırıcı düzenleme ve internete birlikte girme) kendi içinde işlevselliği açısından da farklılıklar olduğu görülmektedir. Örneğin, Nathanson (2002) engelleyici önlemlerin çocuklarda içeriğe yönelik daha fazla merak ve olumlu tutum geliştirdiğini, Lee ve Chae (2007) ise bu tür önlemlerin çocukların internet kullanımları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını bulmuşlardır. Diğer yandan bazı çalışmalarda da engelleyici önlemlerin genel olarak etkili olduğu gösterilmektedir (Ramirez, Norman, Rosenberg, Kerr, Saelens, Durant, & Sallis, 2010).

Araştırmalar anababalık stillerinin dışında anababa katılımının da özelde çocuk ve ergenlerin internet kullanımında (Warren, Gerke, & Kelly, 2002; Liu & Kuo 2007) genel olarak da, çocukların ve ergenlerin iyi oluşları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Arim, Marshall, & Shapka, 2010; Barber, Stolz, & Olsen, 2005; Smetana & Daddis, 2002). Ergenler evde kendilerini güvende hissederse, anlaşıldıklarını düşünürse ve anababaları tarafından ciddiye alındıklarını düşünürse saptantılı internet kullanımı konusunda daha düşük düzeyde risk taşımaktadırlar (van den Eijnden ve diğ., 2010). Diğer yandan sık tekrarlanan anababa çocuk çatışması varlığı (Yen, Yen, Chen, Chen, & Ko, 2007) ve aile yaşamından alınan doyumun düşüklüğü (Ko ve diğ. 2007; Yen ve diğ. 2007) internet bağımlılığıyla ilişkili bulunmuştur. Çok az olmakla birlikte bazı çalışmaların sonuçları, anababa katılımının çocukların olumlu internet kullanımı ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Orleans & Laney, 2000).

Var olan çalışmalarda çoğunlukla anababalardan veri toplanmamakta, sadece ergenlerin bildirimine dayalı verilerde de öznellik sorunu yaşanmaktadır (Heim, Brandtzaeg, Hertzberg, & Endstad, 2007). Wang, Bianchi ve Raley (2005) aileler, çocuklar ve internet kullanımının bir arada ele alınmasında ortaya çıkacak sonuçlarla ilgili çok az bilgi olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca Barkin, Ip, Richardson ve Klinepeter (2006) çocukların medya kullanımı konusunda ailelerin koruyucu rolüne ilişkin de yeterince bulguya sahip olunmadığını vurgulamaktadır. Buna dayanarak aileleri de çalışmalara dahil etmenin gerekli olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, çocukların internet kullanımı ve genel anababalık stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunsa da, yakın zamanlarda çocukların internet kullanımına yönelik anababalık stilleri ya da davranışları konusunda çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Türkiye için bakıldığında çocukların internet kullanımına yönelik anababalık stilleri ve internet kullanımı ile ilgili sorunlar (saptantılı internet kullanımı) arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu çalışmanın var olan çalışmaların üzerine alan yazına önemli bir katkısı da, genel olarak çalışmalarda yapıldığı gibi verilerin sadece bir kaynaktan (ergenlerden) değil, anne ve babalardan da toplanmasıdır. İnternet kullanımına yönelik “anababalık stilleri”, “anababa katılımı” ve “saptantılı internet kullanımı” ile ilgili ölçekler ergenlere, annelere ve babalara uygulanmıştır. Bu yöntemle çalışmalar için bir sınırlılık oluşturan kendini anlatma (self report) yönteminin yanlılığı aza indirilmeye çalışılmıştır. Bu tartışmalardan yola çıkarak çalışmanın temel amacı anababa katılımı, anababaların çocuklarının internet kullanımına yönelik stilleri (iletişim ve kontrol) ve çocukların saptantılı internet kullanımı arasındaki ilişkilerin ergen, anne ve babadan toplanan veriler üzerinden incelenmesidir.

Bu amaçla aşağıdaki hipotezler test edilmiştir.

1. Anababa katılımı ve saptantılı internet kullanımı arasında anlamlı düzeyde ve olumsuz bir ilişki vardır.
2. Anababa kontrolü (rehberlik, internet kullanımını sona erdirmeye, internet kullanımı konusunda kurallar koyma) ve saptantılı internet kullanımı arasında anlamlı düzeyde olumsuz ilişki vardır.
3. Anababa iletişimi (çocukla internet kullanımı konusunda konuşma) ile saptantılı internet kullanımı arasında anlamlı düzeyde olumsuz ilişki vardır.

YÖNTEM

Bu araştırma, anababaların çocuklarının internet kullanımına yönelik anababalık stilleri ve anababa katılımı ile çocukların saptantılı internet kullanımı arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlayan tarama modeli biçimindeki betimsel nitelikli bir araştırmadır.

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini lise öğrenimi gören ergenler ve anne babaları oluşturmaktadır. Katılımcılar tesadüfi yöntemle belirlenen 3 liseden 52 erkek ve 90 kız öğrenci olmak üzere toplam 142 ergen ve onların anne ve babalarından oluşmaktadır. Ergenlerin 88'i dokuzuncu sınıf, 54'ü onuncu sınıf öğrencisidir. Ergenlerin yaş ortalaması 15.43 (SS=.57), yaş aralığı ise 14-17'dir. Babaların yaş ortalaması 47.14 (SS=4.85), annelerin ise 42.90 (SS=4.66)' dir.

Süreç

Okullarda uygulamaların yapılabilmesi için İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. Öğrenci uygulamaları sınıflarda uygulamanın yapılmasıyla ilgili bilgilendirilen öğretmenler tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca ölçeklerin üzerinde de uygulama hakkında ve toplanan verilerin gizli kalacağı konusunda açıklamalara yer verilmiştir. Öğrencilere uygulamaya katılmanın gönüllü olduğu ve katılmak istemeyen öğrencilerin araştırmada yer almayabileceği hakkında bilgi verilmiştir. Ölçekler anababalara kapalı zarf içinde öğrenciler aracılığıyla ulaştırılmış ve öğrenciler anne babalarının doldurdıkları ölçeklerin bulunduğu zarfı bir gün sonra okulların rehberlik servisine teslim etmişlerdir. Anne baba katılımının da gönüllü olmasına dikkat edilmiş, katılımın zorunlu olmadığı hem öğrenciler aracılığı ile hem de yazılı bir açıklamayla iletilmiştir. Öğrencilerin 58 tanesi belirlenen süre için formları getirmediği ya da eksik doldurulmuş halde getirdiği için çalışma dışında tutulmuştur.

Ölçme Araçları

İnternet Kullanımına Yönelik Anababalık Stili: Çocukların internet kullanımına yönelik anababa stillerini değerlendirmek için önceden geliştirilmiş olan benzer bir ölçeğe (van Rooij & van den Eijden, 2007) dayanılarak geliştirilmiş olan "İnternet Kullanımına Yönelik Anababa Stili" (Internet Parenting Style Instrument) ölçeği (Valcke ve diğ., 2010) kullanılmıştır. Orijinal ölçek toplam 25 maddeden oluşmakta ve katılımcılar her bir maddeye ne düzeyde katıldıklarını hiçbir zaman (1) ve her zaman (5) aralığında değerlendirmektedir. Ölçeğin anababa kontrolü alt ölçeği 11 maddeden oluşmakta ve rehberlik, internet kullanımını sonlandırma ve internet kullanımı konusunda kurallar koyma olarak üç alt boyuttan oluşmaktadır. İletişim alt ölçeği ise internet kullanımı konusunda iletişim alt boyutuna ilişkin 14 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik analizi için anababa kontrolü için Cronbach alpha değeri .78, anababa iletişim için ise .90 olarak verilmiştir (Valcke ve diğ., 2010). Ölçeğin bu çalışma için Cronbach alpha değerleri ergenden elde edilen veriler için anneden algılanan kontrol için .80, babadan algılanan kontrol için .82, anneden algılanan iletişim için .89, babadan algılanan iletişim için .91'dir. Babadan toplanan veriler üzerinde Cronbach alpha değerleri kontrol için .86, iletişim için .94; anneden toplanan veriler için Cronbach alpha değerleri kontrol boyutu için .85, iletişim boyutu için .93 olarak bulunmuştur.

Anababa Katılım Ölçeği: Anababa katılımını ölçmek için baba katılımını değerlendirmek için geliştirilmiş olan "Baba Katılım Ölçeği" kullanılmıştır (Finley, 1998). Dokuz maddeden oluşan ölçeğin her bir maddesi 5'li likert üzerinde derecelenmekte olup soruların içeriğine göre farklı ifadeler yer almaktadır (Oldukça çok -Hiç, Her zaman-Hiçbir zaman, Çok iyi-Çok kötü, Mükemmel-İyi değil). Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı .88 olarak bulunmuştur (Finley, 1998). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışması, Kuzucu ve Özdemir (2013) tarafından yapılmıştır. Anne katılımını ölçmek için alan yazındaki benzer uygulamalardan hareketle (Flouri ve Buchanan, 2002; 2003) yönergesi değiştirilerek Baba Katılım Ölçeği'nin maddeleri kullanılmıştır. Uyarlama çalışmasında yapılan doğrulayıcı faktör analizinde tek faktörlü ölçme modelinin doğrulandığı görülmüştür. Söz konusu tek faktörün öz değeri 4,9 olup, varyansın %54'ünü açıklamaktadır ve Cronbach alpha ile hesaplanan iç tutarlılık katsayısı baba formu için .88, anne formu için ise .89 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada hesaplanan Cronbach alpha değerlerinin ergenden elde edilen veriler üzerinde baba katılımı için .75, anne katılımı için .83; anneden elde edilen veriler için baba katılımı için .71, anne katılımı için .89; babadan elde edilen verilerde baba katılımı için .61, anne katılımı için .76 olduğu görülmüştür.

Saplantılı İnternet Kullanımı: Saplantılı internet kullanımı Meerkerk, Van Den Eijden, Vermulst ve Garretsen (2009) tarafından geliştirilen "Saplantılı İnternet Kullanımı Ölçeği" (Compulsive Internet Use Scale) kullanılarak değerlendirilmiştir. Ölçek toplam 14 maddeden oluşmakta ve katılımcılar her bir ifadeye katılma derecelerini hiçbir zaman (0), nadiren (1), bazen

(2), sıklıkla (3) ve çok sık (4) şeklinde belirtmektedirler. Ölçeğin yüksek iç tutarlığa (.89) sahip olduğu sonraki çalışmalarda gösterilmiştir (Meerkerk, van den Eijnden, Franken, & Garretsen, 2010). Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmaları Kuzucu, Özdemir ve Ak (2015) tarafından gerçekleştirilmiş ve tek faktörlü yapısı doğrulanmıştır. Madde ayırt ediciliği alt ve üst %27'lik dilimlerine giren öğrenciler üzerinden incelendiğinde, tüm maddelerin alt ve üst grupları ayırt etme yeterlik gösterdiklerine ulaşılmıştır (t aralığı = 8.84 – 18.12 $p < .05$). Ayrıca Cronbach alpha iç tutarlık katsayısının da yüksek olduğu (.91) görülmüştür. Bu çalışmada ergenden elde edilen verilerde Cronbach alpha değerleri .90, anneden elde edilen verilerde .94 ve babadan elde edilen verilerde de .94 olarak bulunmuştur.

BULGULAR

Verilerin analizi için SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 20 sürümü kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) katsayılarına bakılmıştır. Elde edilen değerler tüm değişkenlerde çarpıklık ve basıklık katsayıların -1.5'den küçük +1.5'den ise büyük olmadığına ulaşılmıştır. Skewness ve Kurtosis değerlerine ek olarak Kolmogorov-Smirnov testinde de normallik varsayımı desteklenmiştir. Veriler SPSS 20.00 paket programıyla analiz edilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiye Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısıyla, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkisine de Hiyerarşik Regresyon Analiziyle bakılmıştır.

Değişkenler Arası Korelasyonlar Ergenlerin Bildirimine Dayalı Bulgular

Tablo 1'de görüldüğü gibi anababa katılımı ve çocuğun internet kullanımına yönelik anababa stili ile saplantılı internet kullanımı arasında beklendik ve negatif yönlü ilişkiler bulunmaktadır. Ancak sadece baba katılımı ve anne katılımı değişkenleri ile saplantılı internet kullanımı arasındaki ilişkiler anlamlı bulunmuştur (sırasıyla -.52 ve -.19)

Tablo 1. Ergen Bildirimine Dayalı Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6
1 Baba katılımı						
2 Anne katılımı	.52**					
3 Anne kontrol	.13	.03				
4 Anne iletişim	.24**	.32**	.44**			
5 Baba kontrol	.08	.03	.84**	.41**		
6 Baba iletişim	.29**	.31**	.36**	.85**	.48**	
7 Saplantılı İnternet Kullanımı	-.33**	-.19*	-.09	-.15	-.012	-.17

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Anne Bildirimine Dayalı Bulgular

Tablo 2'de görüldüğü gibi anababa katılımı ve annenin çocuğun internet kullanımına yönelik kontrol ve iletişim davranışları ile saplantılı internet kullanımı arasında beklendik ve olumsuz yönlü ilişkiler bulunmaktadır. Baba katılımı ve anne katılımı ile anne kontrolü ve saplantılı internet kullanımı arasında anlamlı ilişki varken (sırasıyla -.22, -.28 ve -.37), anne iletişim saplantılı internet kullanımı ile anlamlı ilişki göstermemiştir.

Tablo 2. Anne Bildirimine Dayalı Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4
1 Baba katılımı				
2 Anne katılımı	.45**			
3 Anne kontrol	.03	.19*		
4 Anne iletişim	.22**	-.06	.50**	
5 Saplantılı İnternet Kullanımı	-.22*	-.28**	-.37**	-.04

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Baba Bildirimine Dayalı Bulgular

Tablo 2’de görüldüğü gibi anababa katılımı ve babanın çocuğun internet kullanımına yönelik kontrol ve iletişim davranışları ile saplantılı internet kullanımı arasında beklendik ve olumsuz yönlü ilişkiler bulunmaktadır. Ancak sadece baba katılımı ve babanın kontrol davranışı ile saplantılı internet kullanımı arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir (-.23, -.41).

Tablo 3. Baba Bildirimine Dayalı Değişkenler Arası Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4
1 Baba katılımı				
2 Anne katılımı	.54**			
3 Baba kontrol	.12	.14		
4 Baba iletişim	.18*	.09	.41**	
5 Saplantılı İnternet Kullanımı	-.23**	-.17	-.41**	-.05

* $p < .05$; ** $p < .01$

Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişkene Ait Ergen Bildirimine Dayalı Bulgular

İkinci olarak çoklu regresyon analiziyle anababa katılımı ve çocukların internet kullanımına yönelik anababa stilinin çocukların saplantılı internet kullanımını yordama gücü incelenmiştir. Regresyon analizinde sadece bağımlı değişkenle anlamlı korelasyona sahip bağımsız değişkenler analize dahil edilmiştir. Regresyon analizleri üç basamaklı olarak gerçekleştirilmiştir, ilk basamakta bağımlı değişkenlerle ilgili ergenlerden alınan veriler, ikinci basamakta anneden alınan veriler ve üçüncü basamakta babadan alınan veriler analize dahil edilmiştir. Tablo 4’de görüleceği gibi ilk adımda ergenlerin bildirimine dayalı anne ve baba katılımının saplantılı internet kullanımını yordadığı modelin anlamlı olduğu görülmektedir, ancak bu değişkenler içinde sadece baba katılımı anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta = -.32$). Anababa katılımı ilk aşamada ergenlerin bildirimine dayalı saplantılı internet kullanımındaki varyansın yaklaşık %12’sini açıklamıştır. İkinci adımda annenin bildirimine dayalı anne baba katılımı ve annenin uyguladığı kontrolün modele eklenmesiyle açıklanan toplam varyans yaklaşık %19’a çıkmıştır. Bu aşamada sadece annenin bildirimine dayalı anne kontrolü anlamlı yordama gücüne sahiptir ($\beta = -.25$). Üçüncü aşamada modele babanın bildirimine dayalı baba kontrolü eklendiğinde modele anlamlı bir katkısı olmamıştır. Bu sonuçlar çocukların hayatına katılan babalar ve çocuklarının internet kullanımını kontrol eden annelerin çocuklarında, saplantılı internet kullanımının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. Saplantılı internet kullanımının (ergen bildirim) yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	β	SH	R ²	ΔR^2
1. Adım	$F(2,123)= 7.88^{**}$		.117	
Ergen Baba katılımı	-.32*	.21		
Ergen Anne Katılımı	-.04	.30		
2. Adım	$F(3,120)= 5.47^*$		.186	.072
Ergen Baba katılımı	-.18	.26		
Ergen Anne Katılımı	-.03	.32		
Anne Baba katılımı	-.07	.38		
Anne Anne Katılımı	-.16	.31		
Anne Anne Kontrol	-.25*	.10		
3. Adım	$F(1,119)= 4.56$		.187	.001
Ergen Baba katılımı	-.18	.26		
Ergen Anne Katılımı	-.02	.33		
Anne Baba katılımı	-.07	.38		
Anne Anne Katılımı	-.16	.31		
Anne Anne Kontrol	-.20	.16		
Baba Baba Kontrol	-.06	.17		

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Bağımlı Değişkene Ait Anne Bildirimine Dayalı Bulgular

Bu aşamada çoklu regresyon analiziyle anababa katılımı ve çocukların internet kullanımına yönelik anabalık stillerinin çocukların saplantılı internet kullanımını yordama gücü incelenmiştir. Regresyon analizinde sadece bağımlı değişkenle anlamlı korelasyona sahip bağımsız değişkenler analize dahil edilmiştir. Regresyon analizleri üç basamaklı olarak gerçekleştirilmiştir. İlk basamakta bağımlı değişkenlerle ilgili ergenlerden alınan veriler, ikinci basamakta anneden alınan veriler ve üçüncü basamakta babadan alınan veriler analize dahil edilmiştir. Tablo 5’de görüleceği gibi ilk adımda ergenlerin bildirimine dayalı anne ve baba katılımının saplantılı internet kullanımını yordadığı modelin anlamlı olduğu görülmektedir, ancak bu değişkenler içinde sadece çocuğun bildirimine dayalı baba katılımı anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta = -.23$). Anne baba katılımı ilk aşamada ergenlerin bildirimine dayalı saplantılı internet kullanımındaki varyansın %11’ini açıklamıştır. İkinci adımda annenin bildirimine dayalı anababa katılımı ve annenin uyguladığı kontrolün modele eklenmesiyle açıklanan toplam varyans yaklaşık %22’ye çıkmıştır. Bu aşamada sadece annenin bildirimine dayalı anne kontrolü anlamlı yordama gücüne sahiptir ($\beta = -.29$). Üçüncü aşamada modele babanın bildirimine dayalı baba kontrolü eklendiğinde modele anlamlı bir katkısı olmamıştır. Bu sonuçlar çocuklarının internet kullanımını kontrol eden annelerin ve çocukların hayatına katılan babaların çocuklarının saplantılı internet kullanımlarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Saplantılı internet kullanımının (anne bildirimi) yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	β	SH	R ²	ΔR^2
1.Adım	$F(2,122)= 7.79^{**}$		.113	
Ergen Baba katılımı	.23*	.23		
Ergen Anne Katılımı	.16	.32		
2. Adım	$F(3,119)= 6.71^*$		.220	.107
Ergen Baba katılımı	-.11	.26		
Ergen Anne Katılımı	-.07	.33		
Anne Baba katılımı	-.11	.39		
Anne Anne Katılımı	-.12	.32		
Anne Anne Kontrol	-.29**	.11		
3. Adım	$F(1,118)= 5.83$		.229	.009
Ergen Baba katılımı	-.11	.26		
Ergen Anne Katılımı	-.05	.34		
Anne Baba katılımı	-.10	.39		
Anne Anne Katılımı	-.12	.32		
Anne Anne Kontrol	-.17	.17		
Baba Baba Kontrol	-.15	.18		

* $p < .05$; ** $p < .01$.

Bağımlı Değişkene Ait Baba Bildirimine Dayalı Bulgular

Bu aşamada çoklu regresyon analiziyle anababa katılımı ve çocukların internet kullanımına yönelik anababalık stillerinin çocukların saplantılı internet kullanımını yordama gücü incelenmiştir. Regresyon analizinde sadece bağımlı değişkenle anlamlı korelasyona sahip bağımsız değişkenler analize dahil edilmiştir. Regresyon analizleri üç basamaklı olarak gerçekleştirilmiştir, ilk basamakta bağımlı değişkenlerle ilgili ergenlerden alınan veriler, ikinci basamakta anneden alınan veriler ve üçüncü basamakta babadan alınan veriler analize dahil edilmiştir. Tablo 6'da görüleceği gibi ilk adımda ergenlerin bildirimine dayalı anne ve baba katılımının saplantılı internet kullanımını yordadığı modelin anlamlı olduğu görülmektedir, ancak bu değişkenler içinde sadece çocuğun bildirimine dayalı baba katılımı anlamlı bir etkiye sahiptir ($\beta = -.22$). Anababa katılımı ilk aşamada ergenlerin bildirimine dayalı saplantılı internet kullanımındaki varyansın yaklaşık %9'unu açıklamıştır. İkinci adımda annenin bildirimine dayalı anne baba katılımı ve annenin uyguladığı kontrolün modele eklenmesiyle açıklanan toplam varyans %23'e çıkmıştır. Bu aşamada sadece annenin bildirimine dayalı anne kontrolü anlamlı yordama gücüne sahiptir ($\beta = -.34$). Üçüncü aşamada modele babanın bildirimine dayalı baba kontrolü ve baba katılımı eklendiğinde modele anlamlı bir katkısı olmamıştır. Bu sonuçlar çocuklarının internet kullanımını kontrol eden annelerin ve çocukların hayatına katılan babaların çocuklarının saplantılı internet kullanımlarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Saplantılı internet kullanımının (baba bildirimi) yordanmasına ilişkin hiyerarşik regresyon analizi sonuçları

Değişkenler	β	SH	R ²	ΔR^2
1. Adım	$F(2,122)=6.34^*$		.094	
Ergen Baba katılımı	-.22*	.23		
Ergen Anne Katılımı	-.13	.32		
2. Adım	$F(3,119)=7.22^*$		.233	.139
Ergen Baba katılımı	-.09	.26		
Ergen Anne Katılımı	-.03	.32		
Anne Baba katılımı	-.12	.38		
Anne Anne Katılımı	-.14	.32		
Anne Anne Kontrol	-.34**	.10		
3. Adım	$F(2,117)=5.63$		.252	.019
Ergen Baba katılımı	-.09	.26		
Ergen Anne Katılımı	-.05	.33		
Anne Baba katılımı	-.10	.40		
Anne Anne Katılımı	-.13	.34		
Anne Anne Kontrol	-.16	.17		
Baba Baba Kontrol	-.23	.18		
Baba Baba Katılımı	-.09	.30		

* $p < .05$; ** $p < .01$.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada anababa katılımı, çocuklarının internet kullanımına yönelik anababalık stilleri (iletişim ve kontrol) ile ergenlerde saplantılı internet kullanımı arasındaki ilişkiler ergen, anne ve babadan toplanan veriler üzerinden incelenmiştir. Çalışmada anababa katılımının, çocukların bilgisayar kullanımına yönelik anababa kontrolünün ve çocukların internet kullanımı ile ilgili anababa ile ergen arasındaki iletişimin saplantılı internet kullanımı ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Çalışmanın anababa katılımı ve saplantılı internet kullanımına yönelik bulguları incelendiğinde, öncelikle gerçekleştirilen korelasyon analizlerinin anababa katılımı ile saplantılı internet kullanımının negatif yönde anlamlı ilişki gösterdiği görülmüştür. Hem çocuktan, hem anneden, hem de babadan toplanan veriler üzerinden gerçekleştirilen regresyon analizinde baba katılımı saplantılı internet kullanımının en önemli yordayıcısı durumundadır. Bu bulguya göre baba katılımı yüksek olan ergenlerin saplantılı internet kullanım davranışları gösterme eğilimleri daha düşüktür. Bu bulgu genel olarak baba katılımının çocukların ve ergenlerin iyi oluşları üzerinde etkili olduğunu gösteren (Kuzucu & Özdemir, 2013; Arim, Marshall, & Shapka, 2010; Barber, Stolz, & Olsen, 2005; Smetana & Daddis, 2002; van den Eijnden ve diğ., 2010) özelde de anababa katılımı ile çocukların internet kullanımı davranışları arasındaki olumsuz ilişkileri gösteren bulgularla benzerlik göstermektedir (Warren, Gerke, & Kelly, 2002; Liu & Kuo 2007). Bazı çalışmalar aile içindeki sorunların internet bağımlılığı riskini artırdığını gösterirken (Ko ve diğ., 2007; Yen ve diğ. 2007), bazıları da anne baba katılımının çocukların işlevsel internet kullanımı davranışlarını olumlu etkilediğini göstermektedir (Orleans & Laney, 2000).

Çalışmanın anne babanın çocukların internet kullanımına yönelik kontrolü ile ilgili bulgularına bakıldığında, anne babanın kontrol davranışı ile saplantılı internet kullanımı arasında olumsuz ilişkilerin olduğu görülmüştür. Bulgular ergenin bildirimine dayalı anababa kontrolü ile

saplantılı internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını gösterirken, annenin ve babanın bildirimine dayalı kontrol davranışının saplantılı internet kullanımı ile anlamlı düzeyde ilişki ortaya koymaktadır. Hem ergenin hem annenin hem de babanın bildirimine dayalı gerçekleştirilen regresyon analizlerinde ise anne kontrolünün saplantılı internet kullanımını yordayan önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Anne kontrolü arttıkça saplantılı internet kullanımı düşme eğilimi göstermektedir. Anne kontrolünün baba kontrolünden önemli çıkmasının nedeni annelerin çocuklarıyla daha çok zaman geçiriyor olmaları ve kontrol görevinin de daha çok anneye kalıyor olmasından kaynaklanabilir. Var olan çalışmalarda da anne babaların çocukları internet kullanırken onların yanında bulunarak (Eastin, Greenberg, & Hofschire, 2006), filtreleme programları kullanarak ya da çocuklarının internetteki geçmiş kullarımlarını kontrol ederek (Mitchell ve diğ., 2005) ve interneti kullanma zamanı ile ilgili kurallar koyarak (Valcke ve diğ., 2010) çocuklarının internet kullanımını kontrol etmeye çalıştıklarını göstermektedir. Çalışmalar kontrol yöntemlerinin (aktif düzenleme, sınırlandırıcı düzenleme ve internete birlikte girme) kendi içinde işlevselliği açısından da farklılıklar olduğunu göstermektedir. Örneğin, Nathanson (2002) engelleyici önlemlerin çocuklarda içeriğe yönelik daha fazla merak ve olumlu tutum geliştirdiğini, Lee ve Chae (2007) ise bu tür önlemlerin çocukların internet kullarımları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını bulmuşlardır. Diğer yandan bu çalışmanın bulguları ile de paralel olarak bazı çalışmalarda kontrol yöntemlerinin genel olarak etkili olduğu gösterilmiştir (Ramirez ve diğ., 2010).

Çalışmanın anne babanın ergen çocukları ile internet kullanımına yönelik iletişimine ilişkin bulguları incelendiğinde, ne çocuğun, ne annenin ne de babanın bildirimine dayalı verilerde anne babanın çocukların internet kullanımına yönelik çocukları ile kurdukları iletişim ile saplantılı internet kullanımı arasında anlamlı düzeyde ilişkilere ulaşılabilmektedir. Bu bulgu genel olarak alanyazınla benzerlik göstermemektedir. Önceki çalışmalarda interneti güvenli kullanma konusunda anne baba çocuk arasındaki açık iletişimin önemine (Youn, 2008) ve ailenin çocuğu ile birlikte internette olmasına ya da çocuğuna girebileceği siteler konusunda önerilerde bulunmasının olumlu sonuçlarına vurgu yapılmaktadır (Lee & Chae, 2007). Ergenlik dönemindeki katılımcılarla yapılan çalışmalarda da internet kullanımı konusunda çocukla iletişim kurmak gibi aktif anababalık stratejilerinin ergenlerin medya kullanımını sınırlandırmak ya da kural koymaktan daha etkili olduğu gösterilmiştir (Nathanson, 2002; Nathanson & Cantor, 2000). İçeriğe ve internet kullanımının potansiyel risklerine ilişkin anababa ergen arasındaki iletişimin etkili olduğu başka çalışmalarda da vurgulanmıştır (Holtz & Appel, 2011; Lee & Chae, 2007). Son zamanlarda yapılan çalışmalardan birinde olumlu anababa ergen iletişiminin saplantılı internet kullanımı ile olumsuz ilişki gösterdiği ortaya konmuştur (Van Den Eijnden ve diğ., 2010). Bu çalışmada anne baba kontrolünün iletişimden daha önemli bir değişken olarak ortaya çıkmasının nedeni Türk toplumunda anababalık stilleri ya da disiplin yöntemi olarak kontrole verilen önemin batı toplumlarından daha fazla olması olabilir.

Barkin, Ip, Richardson ve Klinepeter (2006) çocukların medya kullanımı konusunda ailelerin koruyucu rolüne ilişkin yeterince bulguya sahip olunmadığını vurgulamaktadır. Genel olarak çocukların internet kullanımı ve anababa tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar bulunsa da, özel olarak yakın zamanlarda çocukların internet kullanımı konusunda anababalık stilleri ya da davranışları konusunda çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Türkiye için bakıldığında çocukların internet kullanımına yönelik anababalık stilleri ve internet kullanımı ile ilgili sorunlar (saplantılı internet kullanımı) arasındaki ilişkileri inceleyen bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu çalışmanın var olan çalışmaların üzerine katkılarından bir tanesinin, Türkiye’de henüz ele alınmayan internet kullanımına yönelik anababalık stillerinin ele alınmış olmasıdır. Bunun yanında günümüzde önemli bir sorun olan internet kullanımı açısından anne baba katılımının öneminin ortaya konması da çalışmanın önemli sonuçlarından biridir. Çalışmanın ikinci önemli katkısının da genel olarak çalışmalarda yapıldığı gibi verilerin sadece bir kaynaktan (ergenlerden) değil, çok kaynaktan (ergen, anne ve baba) toplanmasıdır.

Çalışmanın yukarıda ele alınan güçlü yanlarına rağmen örneklemin az olması ve verilerin kesitsel olması nedeni ile önemli bir sınırlılığı da bulunmaktadır. Kesitsel verilerle anababa çocuk ilişkileri ve saplantılı internet kullanımı arasındaki gelişimsel değişiklikleri ortaya koymak

mümkün olmamaktadır. Bu nedenle bundan sonraki çalışmalarda benzer değişkenler çoklu veri kaynaklarından veri toplanarak boylamsal bir desende incelenebilir. Ayrıca kesitsel çalışmalar neden sonuç ilişkisi açısından değerlendirmeye imkân vermemektedir. Yapılacak deneysel çalışmalarla anne baba katılımı, anne baba kontrolü ve anna baba iletişiminin çocuklardaki saplantılı internet kullanımına etkisi incelenebilir.

Sonuçlar uygulama açısından değerlendirildiğinde çocukların internet kullanım davranışları üzerinde baba katılımının ve anne kontrolünün önemi ortaya konmuştur. Anne ve babaların çocuklarının internet kullanımına yönelik tutum ve davranışlarını bu bulguları dikkate alarak oluşturmaları yararlı katkılar sağlayabilir. Bunun yanında okullarda öğretmenler ve psikolojik danışmanlar çocukların internet kullanımı ile ilgili anababa eğitimlerinde ya da seminerlerinde anne baba katılımı ve kontrolünün önemi üzerinde durabilirler.

KAYNAKÇA

- Arim, R. A. G., Marshall, S. K., & Shapka, J. D. (2010). A domain-specific approach to adolescent reporting of parental control. *Journal of Adolescence, 33*(3), 355-366.
- Barber, B. K., Stolz, H. E., & Olsen, J. A. (2005). Parental support, behavioral control, and psychological control: Assessing relevance across time, method, and culture. *Monographs of the Society for Research in Child Development, 70*(4), 1-137.
- Barkin, S., Ip, E., Richardson, I., & Klinepeter, S. (2006). Parental media mediation styles for children aged 2 to 11 years. *Pediatrics Adolescents, 160*, 395-401.
- Baumrind, D. (1991). Parenting styles and adolescent development. In J. Brooks, R. Lerner, & A.C. Peterson (Eds.), *The encyclopedia of adolescence* (pp. 758-772). New York: Garland.
- Billieux, J., Chanal, J., Khazaal, Y., Rochat, L., Gay, P., Zullino, D., & van der Linden M. (2011). Psychological predictors of problematic involvement in massively multiplayer online role-playing games: illustration in a sample of male cybercafe players. *Psychopathology, 44*, 165-171.
- Caplan, S. E. (2010). Theory and measurement of generalized problematic internet use: A two step approach. *Computers in Human Behavior, 26*, 1089-1097.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A., & Gürcan, A. (2007). Problemlü internet kullanımı ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 7*(1), 387-416.
- Darling, N. & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin, 113*, 487-496.
- Durbin, D., Darling, N., Steinberg, L., & Brown, B. (1993). Parenting style and peer group membership among European-American adolescents. *Journal of Research on Adolescence, 3*, 87-100.
- Eastin, M. S., Greenberg, B. S., & Hofschire, L. (2006). Parenting the internet. *Journal of Communication, 56*, 486-504.
- Engelberg, E., & Sjoberg, L. (2004). Internet Use, Social Skills, and Adjustment. *Cyber Psychology & Behavior, 7*(1), 41-47.
- Finley, G. E. (1998). Parental age and parenting quality as perceived by late adolescents. *Journal of Genetic Psychology, 159*, 505-506.
- Fleming, M.J., Greentree, S., Cocotti-Muller, D., Elias, K. A. & Morrison, S. (2006). Safety in cyberspace: Adolescents' safety and exposure online. *Youth and Society, 38*(2), 135-154.
- Flouri, E., & Buchanan, A. (2002). Life satisfaction in teenage boys: The moderating role of father involvement and bullying. *Aggressive Behavior, 28*, 126-133. Flouri, E. & Buchanan, A. (2003). The role of father involvement in children's later mental health. *Journal of Adolescence, 26*, 63-78.
- Grossbart, S., McConnell-Hughes, S., Pryor, S., & Yost, A. (2002). Socialization aspects of parents, children, and the Internet. *Advances in Consumer Research, 29*, 66-70.
- Heim, J., Brandtzaeg, P., Hertzberg, B., & Endstad, T. (2007). Children's usage of media technologies and psychosocial factors. *New Media & Society, 9*(3), 425-454.
- Holtz, P., & Appel, M. (2011). Internet use and video gaming predict problem behavior in early adolescence. *Journal of Adolescence, 34*, 49-58.
- Kağıtçıbaşı, Ç., Sunar, D., & Bekman, S. (2001). Long term effects of early intervention: Turkish lowincome mothers and children. *Journal of Applied Developmental Psychology, 22*, 333-361.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Yen, C. F., Lin, H. C., & Yang, M. J. (2007). Factors predictive for incidence and remission of internet addiction in young adolescents: a prospective study. *Cyber Psychology & Behavior, 10*(4), 545-551.
- Kuzucu, Y. & Özdemir, Y. (2013). Ergen ruh sağlığının anne ve baba katılımı açısından yordanması. *Eğitim ve Bilim, 38*(168), 96-112.

- Kuzucu Y., Özdemir Y., & Ak, Ş. (2015). Ppsychometric properties of a Turkish version of the compulsive Internet use scale. *European scientific journal*, 11(1),37- 47.
- Lee, S. J., & Chae, Y. G. (2007). Children's Internet use in a family context: Influence on family relationships and parental mediation. *Cyber Psychology and Behavior*, 10, 640-644.
- Liu, C. Y., Kuo, F. Y. A (2007). study of Internet addiction through the lens of the interpersonal theory. *Cyber Psychology & Behavior*, 10(6), 799–804.
- Livingstone, S. (2007). Strategies of parental regulation in the media-rich home. *Computers in Human Behavior*, 23, 920-941.
- Livingstone, S., & Bober, M. (2004). UK children go online: Surveying the experiences of young people and their parents. 28 Eylül tarihinde [http:// www.york.ac.uk/res/e-society/projects/1/UKCGOsurveyreport.pdf](http://www.york.ac.uk/res/e-society/projects/1/UKCGOsurveyreport.pdf). sitesinden alındı.
- Lwin, M. O., Stanaland, A., & Miyazaki, A. (2008). Protecting children's privacy online: how parental mediation strategies affect website safeguard effectiveness. *Journal of Retailing*, 84, 205-217.
- Meerkerk, G. J., Van den Eijnden, R. J. J. M., Vermulst, A. A., & Garretsen, H. F. L. (2009). The Compulsive Internet Use Scale (CIUS): Some Psychometric Properties. *Cyberpsychology & behavior*, 12(1), 1- 6.
- Mitchell, K., Wolak, J., & Finkelhor, D. (2005). Police posing as juveniles online to catch sex offenders: Is it working? *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 17(3), 241-267.
- Nathanson, A. I. (2002). The unintended effects of parental mediation of television on adolescents. *Media Psychology*,4, 207-230.
- Nathanson, A. I., & Cantor, J. (2000). Reducing the aggression-promoting effect of violent cartoons by increasing children's fictional involvement with the victim: A study of active mediation. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 44, 125-142.
- Nichols, L. A., & Nicki, R. (2004). Development of a Psychometrically Sound Internet Addiction Scale: A Preliminary Step. *Psychology of Addictive Behaviors*, 18(4), 381-384.
- Orleans, M., & Laney, M. C. 2000. Children's computer use in the home: Isolation or sociation?. *Social Science Computer Review*,18(1), 56-72.
- Ramirez, E., Norman, G. J., Rosenberg, D. E., Kerr, J., Saelens, B. E., Durant, N., Sallis, J. F., (2011). Adolescent screen time and rules to limit screen time in the home. *Journal of Adolescent Health*, 48(4), 379–385.
- Rosen, L. (2008). The association of parenting style and child age with parental limit setting and adolescent MySpace behaviour. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 459-471.
- Rosen, L. D., Cheever, N. A., & Carrier, L. M. (2008). The association of parenting style and child age with parental limit setting and adolescent MySpace behavior. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 459-471.
- Saville, B. K., Gisbert, A., Kopp, J., & Telesco, C. (2010). Internet addiction and delay discounting in college students. *The Psychological Record*, 60, 273-286.
- Smetana, J. G., & Daddis, C. (2002). Domain-specific antecedents of psychological control and parental monitoring: The role of parenting beliefs and practices. *Child Development*, 2002, 73(2), 563-580.
- Shaw, M. & Black, D.W. (2008). *Internet addiction: Definition, assessment, epidemiology and clinical management*. *CNS Drugs*, 22(5), 353-345.
- van den Eijnden, R. J. J. M., Meerkerk, G.-J., Vermulst, A. A., Spijkerman, R., & Engels, R. C. M. E. (2008). Online communication, compulsive internet use, and psychosocial wellbeing among adolescents: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 44, 655-665.
- Van den Eijnden, R., Spijkerman, R., Vermulst, A., Van Rooy, T. & Engels, R. (2010). Compulsive Internet use among adolescents: Bidirectional parentchild relationships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38, 77-89.
- Valcke, M., Schellens, T., Van Keer, H., & Gerarts, M. (2007). Primary school children's safe and unsafe use of the Internet at home and at school: An exploratory study. *Computers in Human Behavior*, 23, 2838-2850.
- Valcke, M., Bonte, S., De Wever, B., & Rots, I. (2010). Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Computers & Education*,55(2), 454–464.
- Wang, R., Bianchi, S., & S. (2005). Teenagers' Internet use and family rules: a research note. *Journal of Marriage and Family*, 67, 1249-1258.
- Warren, R., Gerke, P., & Kelly, M.A. (2002). Is there enough time on the clock? Parental involvement and mediation of children's television viewing. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 46, 87-111.
- Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. C., Chen, S. H., Ko C. H. (2007). Family factors of internet addiction and substance use experience in Taiwanese adolescents. *CyberPsychology & Behavior*,10(3), 323–329.

- Youn, S. (2008). Parental influence and teens' attitude toward online privacy protection. *The Journal of Consumer Affairs*, 42(3), 362- 388.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. (2009). Internet addiction: Diagnosis and treatment considerations. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 39, 241-246.